

BEDİÜZZAMAN VE MEDRESETÜZZEHRA

Bu toprakların yetiştirdiği en büyük mütefekkir ve alim olan Bediüzzaman Hazretlerinin, yüz sene öncesinden başlayarak, vefatına kadar takip ettiği ve asla peşinin bırakmadığı *“Medresetüzzehra”* ile ilgili olarak yaptığımız mütevazı bir çalışmayı nazarlarınıza sunmak istiyoruz. Meselenin çözümü için 102 sene önce teklif edilen ve ancak bugün devlet yetkililerinin yavaş yavaş o noktaya geldiği bu hayırlı teşebbüsün serencamını buyurun hep beraber takip edelim.

Bediüzzaman Hazretlerinin dokuz yaşında tahsil hayatının başlaması ile birlikte yaklaşık yirmi yılı, medreseleri gezmekle, ders almakla, ders vermekle, bölgenin problemlerinin yerinde tespit etmekle geçti. 15 yaşlarında Doğu Beyazıt'ta Şeyh Mehmed Celali Hazretlerinden İcazetini aldıktan sonra doğu medreselerini gezdi, doğu ve güneydoğu illerindeki önemli problemleri ve özellikle eğitim konusundaki ciddi sıkıntıları yerinde tespit etti.

Şark'ın birçok bölgelerinde medreseler vardı, ancak bunlar ihtiyacı karşılamaktan son derece uzaktı. Yeterli miktarda öğretim elemanı mevcut değildi. Medreseler, çok ilkel şartlarda faaliyetlerine devam ediyorlardı. Medrese binaları çok ilkel sayılırdı. Bir odada çok sayıda öğrenci barınmaya çalışılıyordu. Halkın yardımları ile ayakta durmaya çalışan bu medreselerde, maddi imkansızlıklar had safhada bulunuyordu. Eğitim metodu eskimişti ve çağın ihtiyaçlarına cevap veremiyordu. Bu eğitim ve maddi imkan yetersizliği, gelecekte çok büyük sıkıntılara sebep olabilirdi. Bu olumsuz şartların mutlaka düzeltilmesi ve bu bölgenin insanlarına zamanın gerektirdiği yeterlilikte bir eğitim verilmesi şarttı.

Bütün İslam aleminin ve özellikle Şark insanının üç tane büyük düşmanı vardı. Bu düşmanlar; cehalet, zaruret(yoksulluk) ve ihtilaf idi. Cehalet beraberinde yoksulluğu getiriyordu. Yoksullukla sıkıntılara düşen bu insanlar da kavgalar, çatışmalar ve ihtilaflar eksik olmuyordu. Bu üç düşmana karşı mutlaka yerinde ve etkin metotlarla mücadele edilmeliydi. Bu üç hastalığın çaresi de **“sanat, marifet ve ittifak”** idi.

Cehalete, marifet ile; zarurete sanat ile ve ihtilafa ittifak silahıyla cihad edilmeli ve bu düşmanlar bertaraf edilmeliydi. Marifet ve eğitim olduktan sonra sanat da fitri olarak peşinden gelecek ve bölgede cehalet ve fakirlikten kaynaklanan problem ve çatışmalar da en asgari düzeye inecekti. Öyle ise en önemli ve en acil olan konudan başlanmalıydı. Maarif (eğitim) probleminin hal edilmesi ve eksikliklerin giderilmesi için ciddi, gerçekçi, bölge insanlarının ihtiyaçlarına cevap verebilecek ve bölgenin sosyal yapısı ile uyum sağlayabilecek bir proje geliştirilmeliydi. İşte *“Medresetüzzehra”* projesi böyle bir arayıştan ve ihtiyaçtan doğmuştu.

Bu dönemde Van'da ikamet ettiği sıralarda Vali Tahir Paşa'nın da yardımları ile dünyadaki gelişmeleri yakından takip etme imkânı buldu. Bu problemlerin çözümü

ve **“maarif, san’at ve fûnun noktasında Şark’ın uyandırılması”** maksadıyla Medreset-üz Zehra projesini hazırladı. 1907 yılının sonlarına doğru bu maksadını gerçekleştirmek maksadıyla İstanbul’a gitti. Padişah Sultan Abdulhamid ile görüşme imkânı bulamadı. Padişah ile görüşmek için yaptığı bütün teşebbüsler netice vermeyince, projesinin esas hatlarını ifade eden bir dilekçe hazırlayarak Saray’a takdim etti. Bediüzzaman, Sultan Abdülhamid’e verdiği dilekçede, Medresetüzzehra’nın üç şube halinde Bitlis, Van ve Diyarbakır’da açılmasını, buralara en az ellişer öğrencinin alınmasını ve masraflarının da hükümet tarafından karşılanmasını talep eder. Bediüzzaman’ın çok iyi niyetlerle açmak istediği ve Şark’ın huzur ve saadeti için zaruri olarak telakki ettiği bu düşünceye, büyük badirelerle karşı karşıya olan ve büyük sıkıntılarla boğuşan o zamanın yönetimi tarafından pek alaka gösterilmez.

Bediüzzaman burada projesi ile ilgili olarak detaylı bilgiler de vermiştir. **“Camiü’l-Ezher’in kızkardeşi olan, Medresetüzzehra namıyla dârülfünunu mutazammın pek âli bir medrese”** ifadesindeki *“dârülfünun”* kelimesinden Medresetüzzehra'nın eğitim seviyesinin üniversite düzeyinde olacağı anlatılmaktadır. Bunun yanında Bediüzzaman birçok yerde, Medresetüzzehra'nın Ezher sisteminde ya da üslûbunda olması gerektiğinden bahsetmektedir. Bundan da anlaşılmaktadır ki, Medresetüzzehra'nın, tıpkı Ezher’de olduğu gibi, orta ve lise kısımları da bulunacak, Medresetüzzehra'nın üniversite kısmında okuyacak talebeler istenilen kıstaslara göre buralardan yetişecektir.

Dârülmualimîn, yani öğretmen yetiştiren bir eğitim fakültesi de Medresetüzzehra'ya dahil edilecektir. Bu sayede Medresetüzzehra talebelerinin “eğitim formasyonu”na yönelik dersleri almaları sağlanacak; buradan üç dili, fen ve din ilimlerini ve formasyon derslerini öğrenerek mezun olan talebeler, ihtiyaç duyulduğunda, eğitim-öğretimin değişik kademelerinde hocalık, öğretmenlik yapabileceklerdir.

“Şu medrese... ukûl, yanında en âlâ bir mektep; kulup, yanında en ekmel medrese; vicdanlar, nazarında en mukaddes zaviyeyi temsil edecektir,” ifadesinden Medresetüzzehra'nın hem mektep, hem medrese, hem de zaviyeyi bünyesinde barındıracağı ve bunların vereceği faydaları temin edeceği anlaşılmaktadır. Ayrıca böyle üçlü bir yapıda, mektep, medrese ve zaviye âdeti bir ‘meclis-i şûra’ mahiyetinde olacak, birbirinin güzelliklerinden faydalanacak ve birbirinin noksanını tamamlayacaktır.

Medresetüzzehra'da din ilimleri ile fen ilimleri beraber okutulacaktır. Zira Bediüzzaman'a göre, “Vicdanın ziyası ulûm-u diniyedir. Aklın nuru fûnun-u medeniyedir, ikisinin imtizacından hakikat tecelli eder. O iki cenah ile talebenin himmeti pervaz eder. İftirak ettikleri vakit birincisinde taassup, ikincisinde hile, şüphe tevellüt eder.” İşte bunun için, “Fûnun-u cedide, ulûm-u medaris ile mezc ve derc” edilecektir. Yani modern fen bilimleri ile medrese ilimleri olarak bilinen din ilimleri Medresetüzzehra'da birlikte okutulacaktır. Böyle bir şey aynı zamanda safsatanın zulmünden muhakeme-i zihniyeyi halâs edecek ve meleke-i feylesofânenin taklid-i tufeylâneye ettiği mugalâtayı izale edecektir.

Medresetüzzehra'da şubeler (fakülteler, farklı bölümler) bulunacak ve ihtisaslaşma esas alınacaktır. Fakat, talebeler kendi bölümlerinde uzmanlaşırken, uzmanlık alanlarına yakın bilim dalları ile ilişki içerisinde bulunacaklar ve kendi alanlarına yardımcı olacak ilgili dersleri alacaklardır. Diğer bilim dallarına karşı tamamen cahil kalmayacaklardır.

Ulûm-u müsbete ve fenniye ile ulûm-u imaniyeyi barıştıran Risale-i Nur, Medresetüzzehra'da ders kitabı olarak okutulacak ve İslâmiyet noktasında Medresetüzzehra'nın bir nevi programı olacaktır. Eğitim dili olarak Bediüzzaman, **“Arabî vacip, Kürdî caiz, Türkî lâzım”** diyerek Medresetüzzehra'nın üç dilde eğitim yapacağını belirtmektedir. Kürtçeyi mahallî dil, Arapçayı ilim ve iletişim dili, Türkçeyi de resmî ve siyasi dil olarak kabul etmektedir. Projenin hitap ettiği alan, sadece Doğu Anadolu ya da Anadolu olmayıp Arabistan, İran, Hindistan, Türkistan, Kafkasya ve Bosna'ya kadar Osmanlı toprakları olacağı için, eğitim-öğretimde ve iletişimde kullanılacak dil veya dillerin de, bu alana uygun olması gerekmektedir. Bu açıdan baktığımızda, Doğu Anadolu'daki Medresetüzzehra için, üç dilin birden eğitimde kullanılması son derece mantıklıdır.

Görev yapacak müderrislerin (öğretim elemanlarının) özellikleri ile ilgili olarak Bediüzzaman, **“Zülcenaheyn ve Kürtlerin ve Türklerin mutemedi olan Ektrat ulemasını istinas etmek için lisan-ı mahalliye aşına olanları intihap etmektir”** diyerek, Medresetüzzehra'da görev yapacak müderrislerin:

1) Zülcenaheyn olmalarını, yani zahirî ve bâtinî ilimlere (dinî ve dünyevi ilimlere) vâkif olmalarını,

2) Mahallî dil Kürtçeye aşına olan ve aynı zamanda Kürtlerin ve Türklerin itimat ettiği kimselerden seçilmeleri gerektiğini belirtmektedir.

Resmî statüsü: Resmî okullara denk, ancak özel bir müessese olması düşünülen Medresetüzzehra, resmî yüksek okullarla eşit tutulacak, sınavları onlarınki gibi yapılacak, fakat devletin resmî bir müessesesi olmayacaktır. Maddi kaynakları ise vakıflardan ve bağışlardan (zekât, sadaka, adak ve diğer yardımlar) oluşacaktır. Kısaca Medresetüzzehra, resmî seviyeli özel bir kuruluş olarak düşünülmüştür.

Öğrenciler: Doğu Anadolu'da kurulması planlanan Medresetüzzehra'nın öğrencileri, başta Doğu Anadolu bölgesi ve Anadolu olmak üzere, Osmanlının diğer bölgelerinden, Arabistan, İran, Hindistan, Türkistan Kafkasya'dan ve Balkanlardan, kısacası Ezer'de olduğu gibi İslâm âleminin her yerinden gelebileceklerdir.

Malî kaynaklar: Resmî okullara denk, ancak özel bir müessese olarak düşünülen Medresetüzzehra'nın maddi gelir kaynakları *vakıflar, zekât, nüzur (adaklar), sadakalar ve diğer bağışlar* olacaktır. Medresetüzzehra manevi olarak ise, bölgedeki insanların hamiyet ve gayretlerinden beslenecektir.

Medresetüzzehra'nın hedefleri: Şark bölgesinde uygulanacak Medresetüzzehra

Projesinin Doğu'ya, Türkiye'ye ve İslâm âlemine yönelik hedefleri vardır. Bu hedefleri ve faydaları şu şekilde sıralamak mümkündür:

- * Kürt ve Türk âlimlerinin geleceğini temin etmek.
- * Maarifi (eğitim ve öğretim) Doğuya “medrese” kapısı ile sokmak.
- * Meşrutiyetin faydalarını, hürriyetin gerekliliğini ve güzelliklerini göstermek ve onlardan istifade ettirmek.
- * Medreseleri birleştirmek (hem eğitim, hem yönetim, hem müfredat bakımından), yenilemek ve iyileştirmek.
- * İslâmiyeti, onu paslandıran uydurma hikâyelerden, israiliyattan ve hoş karşılanmayan soğuk bağnazlıktan kurtarmak.
- * Çağın gereği olan eğitim metotlarını ve bilimleri medreselere sokmak için bir yol açmak. Aynı zamanda medreselileri fen bilimlerinden uzak tutan sebepleri ortan kaldıracak saf bir fen bilimleri kaynağı oluşturmak.
- * Medrese, mektep ve tekke ehlini barıştırmak. Yani din ve fen bilimlerini tahsil edenlerle mutasavvıf kalp ehlini kucaklaştırmak. En azından maksatta birliği sağlayabilmeleri için ortak bir düşünce platformu oluşturmak.
- * Menfî ırkçılığın Arabistan, Hindistan, İran, Kafkasya, Türkistan, Kürdistan'daki milletleri ifsat etmesini önlemek. Hakiki, müspet ve kudsî ve umumî milliyet-i hakikiye olan İslâmiyet milliyeti ile Kur'ân'ın bir kanun-u esasisi olan, “inneme'l-mü'minune ihvetün” (Mü'minler ancak kardeşirler) düsturunun tam inkişafına vesile olarak, gerçek anlamda kardeş olmalarını sağlamak.
- * Orta Doğu'da barışı temin etmek. Hatta insanlık âleminde genel bir barışa vesile olmak.
- * Felsefî bilimler ile dinî ilimlerin birbiriyle barışmasını ve Avrupa medeniyeti ile İslâm hakikatlerinin uyuşmasını sağlamak. Böylece Batı dünyası ile İslam âlemi arasında tam anlamıyla anlayış ve güvene dayalı ilişkilerin kurulmasını temin etmek.
- * Anadolu'daki mektepliler ile medreseliler arasında birlik ve beraberlik sağlayarak birbirlerine yardımcı olmalarını temin etmek. (1)

Sultan Reşad devrinde müracaatını yeniler. **1911** yılının Haziran ayında Doğu illerini temsilen Sultan Reşad ile birlikte Balkan gezisine katılan Bediüzzaman, Sultan Reşad ile tanışma ve görüşme fırsatı bulur. Bu gezi sırasında Kosova Üniversitesi'nin temeli atılır. Bediüzzaman, “**Şark böyle bir dârülfünuna daha ziyade muhtaçtır. Çünkü orası İslam aleminin merkezi hükmündedir.**” diyerek, bu idealinin önemine işaret eder. Daha sonra Kosova kaybedilince, Sultan Reşad'ın

emri ile buraya ayrılan on dokuz bin altın Şark Üniversitesine tahsis edilir. Bediüzzaman, bunun üzerine Van'a gelir. Çok sayıda görevli ve vatandaşın katıldığı bir tören ile Edremit'te, Van Gölünün kıyısında Medresetüzzehra'nın temeli atılır. Ancak kısa bir süre sonra Birinci Dünya Savaşı çıkar. Osmanlı Devleti de bu savaşa katılınca, üniversite inşaatı yarım kalır.

Birinci Dünya Savaşı ve İstiklal Mücadelesi döneminde Medresetüzzehra idealini gerçekleştirecek şartlar mevcut değildi. Şark'ta bir Milis Alayı kurarak birçok cephede, özellikle Pasinler'de çok büyük kahramanlıklar gösterdi. Van taraflarında çok sayıda masum insanın kurtarılmasına hizmet etti. Bitlis savunmasında ayağı kırılıp Ruslara esir düşünceye kadar bu mücadelesine devam etti. Tamamen Kürt Aşiretlerinden oluşan, önceleri Hamidiye Alayları olarak isimlendirilen, ancak Sultan II. Abdulhamid'in tahttan uzaklaştırılmasından sonra Aşiret Alayları adı verilen askeri birlikler de, bu savaşta Doğu Cephesinde Rus ve Ermenilere karşı vatan savunmasında çok büyük hizmetlerde bulundu. Bu Aşiret Alayları aynı şekilde Kurtuluş Savaşında da, Kuva-yı Milliye ile birlikte vatanın işgalden kurtarılması için çok yararlı hizmetlerde bulundu. Cumhuriyet'in ilanından sonra, kurumların yeniden yapılandırılması projesi çerçevesinde bu Aşiret Alayları lağvedilmiştir. Yüz binlerce Kürt genci, Türk kardeşleri ile birlikte Çanakkale'de ve diğer bütün cephelerde omuz omuza, hiçbir ayrılık ve gayriliik düşüncesi taşımadan vatan müdafaası ve kurtuluşu için kahramanca mücadele etmiş ve şehit olmuştur.

Birinci Dünya Savaşından sonra kurulan Millet Meclisi'nin ısrarlı davetleri sonucu gittiği Ankara'da Medresetüzzehra'yı yeniden gündeme getirdi. Bediüzzaman burada milletvekillerine hitap etti ve Şark'ta bir üniversite kurulması konusunda onları ikna etti. Meclis, yüz altmış üç mebusun oyu ile böyle bir üniversitenin kurulması ve 150 bin lira ödenek ayrılmasını kabul etti. Meclis'te bazı milletvekillerinin bu duruma itirazları ve Bediüzzaman'a *"Sen medrese usulüyle, sırf İslamiyet noktasında gidiyorsun. Halbuki şimdi Garplılara benzemek lazımdır"* demeleri üzerine şu cevabı vermiştir:

"O vilayet-i Şarkıye, Âlem-i İslamın merkezi hükmümdedir. Fünun-u cedide yanında ulum-u diniye de lazım ve elzemdir. Çünkü ekser enbiyanın (peygamberlerin) Şark'ta, ekser hükemanın (filozofların) Garp'ta gelmesi gösteriyor ki, Şark'ın terakkiyatı din ile kaimdir. Başka vilayetlerde sırf fünun-u cedide okuttursanız da, Şarkta, herhalde millet vatan maslahatı namına ulum-u diniye esas olmalıdır. Yoksa Türk olmayan Müslümanlar, Türk'e hakiki kardeşliğini hissetmeyecek. Şimdi bu kadar düşmanlara karşı teavün ve tesanüde muhtacız."

"Hatta bu hususta size hakikatli bir misal vereyim. Eskiden bir gün Türk olmayan bir talebem vardı. Eski medresemde, hamiyetli ve gayet zeki o talebem, ulum-u diniyeden aldığı hamiyet dersiyile her zaman derdi: 'Salih bir Türk, elbette fasık kardeşimden ve babamdan bana ziyade kardeşdir ve akrabadır.' Sonra aynı talebe

talihsizliğinden sırf maddi fünün-u cedideyi okumuş. Sonra ben dört sene sonra esaretten gelince onunla konuştum. Hamiyet-i milliye bahsi oldu. O dedi ki. 'Ben şimdi Rafizi bir Kürdü, Salih bir Türk hocasına tercih ederim.' Ben de:

— Eyvah dedim. Ne kadar bozulmuşsun? Bir hafta çalıştım, onu kurtardım; eski hakikatli hamiyete çevirdim.

"İşte ey Meb'uslar: O talebenin evvelki hali, Türk milletine ne kadar lüzumu var. İkinci hali, ne kadar vatan menfaatine uygun olmadığını fikrinize havale ediyorum. Demek -farz-ı muhal olarak- siz başka yerde dünyayı dine tercih edip, siyasetçe dine ehemmiyet vermeseniz de herhalde Şark vilayetlerinde din tedrisatına azami ehemmiyet vermeniz lazım."(2)

Bediüzzaman bundan sonra Ankara'da fazla kalmaz. Ankara'da ayrılır ve Van'a gider. Ortaya çıkan gelişmeler ve yönetimde farklı düşüncelerin hâkim olmaya başlaması sonucu, bu karar uygulama sahasına konmaz.

Bediüzzaman'ın bu düşüncesinin, Şark insanı üzerinde oyun oynamak, çeşitli tezgâhlara alet etmek ve onları sömürmek isteyen insanlara karşı da bir panzehir ve bir kalkan vazifesi göreceği şüphesizdi. **Abdürrahim Zapsu**'nun Ehl-i Sünnet Dergisinin 102. sayısında **Eylül 1951** yılında yayınlanan **"Van Üniversitesi"** başlıklı makalesinde bu konuyla ilgili çok ilginç bazı hatıralar bulunmaktadır:

"1929 senesinde Midyat'ta Mal Müdürü idim. O zaman Irak ile aramızda bir tahdid-i hudut komisyonu kurulmuş ve başına o zamanki Hakkari Valisi Tevfik adında birisi tayin olmuştu. Bu zat Midyat'a geldi. Midyat Kaymakamı Necip, Alay Kumandanı Miralay Tevfik Bey'le beraber kendisini karşıladık. Ve askeri mahfele misafir ettik. Sohbet sırasında Miralay Tevfik Bey, kendisine şöyle bir sual sordu:

"Bu muhit halkı çok zeki, çok ahlaklı, çok sadık, fedakâr ve cesurdur. Bunlara niçin hakiki mektepler açmıyor da, oyalayıcı siyasetle körletiyoruz?" Bu suali işiten Vali ve Komisyon Reisi bana dönerek: Mal Müdürü Bey, nerelisiniz, dedi. Ben de cevaben Üskidarlıyım dedim. Ondan sonra bu feci beyanatta bulundu:

"Kumandanım: biz ne kadar fenalıklar görmüş isek, iki kelimeyi bir araya getiren bu memleket halkından gördük. Onları okutup başımıza bela mı edeceğiz? Onları cahil bırakıp mallarından istifadeye çalışacağız."

Bu söz karşısında dondum kaldım. İki arkadaş da hayret içinde kaldı.”(3)

Bediüzzaman'ın bu projesi ile ilgili olarak Şeyh Şamil'in torunu Said Şamil'in de görüşlerini nakletmekte yarar vardır. Said Şamil, Bediüzzaman'ı, *“müsbet ilimlerin medaris-i şer'iyede tedris lüzumunu bir müçtehid edasıyla ortaya koyanların en alaka çekenini”* olarak tarif ettikten sonra şu görüşleri ifade ediyordu:

“Medrese ehli, mekteplileri dış görünüşe ait meselelerden dolayı iman zaafı ile suçluyor, mektepliler ise onları fünun-u cedideden bihaber olduklarından cahil sayıyor. Fikirlerdeki ve metotlardaki bu ayrılık İslam topluluğunda ahlakı sarsmış ve medeni terakkiden onları geri bırakmıştır. Bunun ıslahı için yegâne çare, medeni mekteplere dini bilgileri koymak, medreselerde de eski Yunan felsefesi yerine müsbet ilimler okumaktır. ”(4)

Resmi destekli, özel statülü bir yüksek okul olarak düşünülen ve ihtiyaç halinde birçok doğu vilayetinde şubelerinin açılmasının çok büyük yararlar sağlayacağını düşündüğü bu proje, o zamanın olağanüstü şartları içerisinde ne yazık ki gerçekleşemedi. Bediüzzaman, bu çabasından ve niyetinden asla vazgeçmedi. Vefat edinceye kadar yetkililerle olan temalarında bu konuyu hep gündemde tutmaya devam etti.

1951 yılında Demokrat Parti hükümeti tarafından Doğuda bir üniversite açılması için girişimde bulunduğu bir sırada, bu duruma çok sevinen Bediüzzaman'ın heyecan ve sevinci lahikalara yansımış ve bunu talebeleri ile paylaşmıştır:

“ Evvela: Kırk seneden beri takip ettiğim ve Sultan Reşad'ın yirmi bin altın ve eski müstebitler hükümetinin Millet Meclisinde 163 meb'usun imzasıyla 150 bin banknotu, küşadı için tahsisat verdikleri; hem alem-i İslamın, hem Şarkın, hem bu milletin en mühim bir işi olan Van vilayetinde Camiü'l Ezher gibi bir İslam Darülfünunu ve büyük üniversitesi olan Medresetüzehra'nın yapılması lüzumunu yeni hükümetin reisi de anlamış ki, büyük memleket işleri içinde sizlere müjde olarak gönderdiğim aşağıdaki haberi vermiş. Fiilen yapılmaya dahi bu mananın anlaşılması büyük bir fa'l-i hayırdır.”

“İşte, Meclis'te Reis-i Cumhur büyük işler sırasında, ehemmiyetli nutkunda bu gelen fıkrayı söylemiş. Van havalisine Doğu Üniversitesi'nin kurulması için Maarif Vekaleti'nin tetkikatına giriştiğini söyleyen Celal Bayar demiştir ki:

” Doğu vilayetlerimizden olan Van’da böyle bir irfan müessesesinin kurulması için bütün müşkülât iktiham (karşı durmak) olunmalı ve önümüzdeki bütçe yılında işe başlanmalıdır.” demiştir. Demek, Tarihçe-i Hayatı takdim eden genç üniversiteliler bir derece Nur risalelerinin kıymetini Reise ihsas etmişler.”

”Saniyen: Reis-i Cumhuriyet’in bu çok ehemmiyetli fıkrası Risale-i Nur’un bu memlekette ve bu vatana ettiği ve edeceği çok kıymetli hizmetlerinin anlaşıldığına bir emaredir. Ve nurcuların bütün çektikleri zahmet ve Nurun müsadereleleri bu büyük neticeye vesile olması cihetiyle şekva değil, şükretmelidir.”(5)

Yine Demokrat Parti hükümetinin Şark Üniversitesi ile ilgili çalışmalarını dikkatle takip eden Bediüzzaman, Bakanlar Kurulu’na ve Maarif Bakanı Tefvik İleriye bir mektup yazarak, bu kıymetli hizmetlerini tebrik etmiştir:

”Ben hasta olmasaydım, ben de o mesele için vilayet-i Şarkiyeye gidecektim. Ben bütün ruhu canımla Maarif Vekilini tebrik ediyorum. Hem 55 seneden beri, Medresetüzzehra namında Şark Üniversitesine çalışmak ve o üniversiteyi biri Van’da, biri Diyarbakır’da, biri de Bitlis’te olmak üzere üç tane veya hiç olmazsa bir tane Van’da tesis etmek için, Hürriyetten evvel İstanbul’a geldim. Hürriyet çıktı, o meselede geri kaldı.”

”Sonra İttihatçılar zamanında Sultan Reşad’ın Rumeli’ye seyahati münasebetiyle Kosova’ya gittim. O vakit Kosova’da büyük bir İslami darülfünunu tesisine teşebbüs edilmişti. Ben orada hem İttihatçılara, hem Sultan Reşad’a dedim ki:”Şark böyle bir darülfünuna daha ziyade muhtaç ve âlem-i İslam’ın merkezi hükmündedir.”

”O vakit bana vaat ettiler. Sonra Balkan harbi çıktı. O medrese yeri istila edildi. Ben de dedim ki: ”Öyleyse 20 bin altın lirayı Şark Darülfünununa veriniz.” Kabul ettiler.”

”Ben de Van’a gittim. Ve bin lira ile Van gölü kenarında Artemit’te temelini attıktan sonra Harb-i Umumi çıktı. Tekrar geri kaldı.”

”Esaretten kurtulduktan sonra İstanbul’a geldim. Hareket-i Milliye’ye hizmetimden dolayı Ankara’ya çağırıldılar. Ben de gittim. Sonra dedim: ”Bütün hayatımda bu darülfünunu takip ediyorum. Sultan Reşad ve İttihatçılar 20 bin altın lirayı verdiler. Siz de o kadar ilave ediniz.” Onlar 150

bin banknot vermeye karar verdiler.”

...

“Şimdi ben zehir hastalığıyla ziyade rahatsız vaziyette ve çok ihtiyarlık sebebiyle elli beş senelik bir gaye-i hayatımı görüp takip etmekten mahrum kaldığım gibi, Ankara’ya gidip şark terakkiyatının anahtarı olan bu müesseseye çalışanları ruh-u canımla tebrik etmekten dahi mahrum kalıyorum.”

“Yalnız, otuz beş sene evvel Ebuzziya Matbaasında tab’edilen Münazarat ve Saykalü’l İslamiye namındaki eserim, elbette Maarif Vekilinin nazarından kaçmamış. Benim bedelime o eser konuşsun. Ben hayatımdan ümidim kesilmiş gibiyim. Fakat o azim üniversitenin temelleri ve esasatı ve manevi bir programı ve muazzam bir tedrisatı nev’inden, Risale-i Nur’un yüz elli risalesini kendime tevkil ediyorum. Bu vatan ve milletin istikbalinin fedakâr genç üniversite talebelerine ve maarif dairesine arz edip bu meselede muvaffakiyete mazhar olan Tevfik İleri’nin bu biçare Said’e bedel Risale-i Nur’a himayetkarane sahip çıkmasını rahmet-i İlahiye’den niyaz ediyorum.”(6)

Cumhuriyet Halk Partisi’nin yayın organı olan Ulus Gazetesi, 1.4.1954 tarihli nüshasında bir makale yayınlanarak Şark Üniversitesi ile ilgili gelişmeler üzerine Demokrat Parti’yi ve bazı bürokratları irtica ile suçlamış ve bunun üzerine Nur Talebeleri bir lahika neşrederek, bu iddialara cevap vermişlerdir:

“Şimdi Atatürk Üniversitesi namı verilen bu darülfünunun küşadına Üstadımız Said Nursî 50 seneden beri büyük bir gayretle çalışmıştır. Üstadımız İttihatçılara muhalif olduğu halde onlar ve Sultan Reşad, bu Darülfünunun inşası için 19 bin altın tahsis etmiş, Van’da Üstadımız temellerini atmıştı. Fakat Harb-i Umumînin vukuuyla geri kalmıştı. Sonra devr-i Cumhuriyetin iptidasında üstadımız Said Nursî’nin Ankara’da Meclis-i Meb’usana istenilmesiyle, Üstadımız tekrar teşebbüse geçmişti. Orada Üstadımız o zamanın idaresine tam muhalif ve siyaseti bütün bütün terk ettiği ve bazı cihetle de muhalif olduğunu ve **"Dünyanıza karışmayacağım"** dediği ve hattâ Mustafa Kemal’e **"Namaz kılmayan haindir"** dediği ve onun teklif ettiği büyük servet, maaş, şark vaiz-i umumîliği gibi büyük tekliflerini kabul etmediği halde, Şark Darülfünununun tesisi için 150 bin banknotun 200 mebustan 163 mebusun imzası ve Mustafa Kemal’in tasdikiyle verilmesine karar verilmişti. Demek ki, şarkın en mühim meselesi o zaman o üniversiteydi. Şimdi yirmi derece daha ziyade ihtiyaç var. Nihayet yine Üstadımızın maddî ve mânevî gayret ve teşvikleri neticesiyle yapılmasına bu hükûmet-i İslâmiye zamanında karar verildi. Bu Şark Üniversitesinin o cihanşümül kıymet ve ehemmiyetini, bir bahr-i ummandan bir katre takdim eder misilli iki üç nokta olarak arz ederiz:”

“Birincisi: Bu darülfünun hem İran, hem Arabistan, hem Mısır ve Afganistan, hem Pakistan ve Türkistan ve Anadolu'nun merkezinde bir kalb hükmündedir. Ve hem bir Camiü'l-Ezher, bir Medresetü'z-Zehradır. ”

“İkincisi: Şimdi umum beşerde sulh-u umumî için, yani beşerin ifsad edilmemesi için çareler aranıyor, paktlar kuruluyor. Ve madem bu hükümet-i İslâmiye musalâhat-ı umumiye ve hükûmetin selâmeti için, Yugoslavya'ya, tâ İspanya'ya kadar onları okşayarak dostluk kurmaya çalışıyor. İşte bunların çare-i yegânesinin bir delili olarak gösteriyoruz ki, tesis edilecek Şark Darülfünununun ilk müteşebbisinin bir ders kitabı olan ve ulûm-u müsbete ve fenniye ile ulûm-u imaniyeyi barıştıran ve bu otuz seneden beri bütün filozoflara meydan okuyan ve resmî ulemaya dokunduğu ve eski hükûmetle resmen mübareze ettiği halde bütün bunlar tarafından takdir ve tahsine mazhar olan ve mahkemelerde beraat kazanan Risale-i Nur'un bu vatan ve millete temin ettiği âsâyış ve emniyettir ki, İslâm memleketlerinde, hususan Fas'ta, Mısır ve Suriye ve İran gibi yerlerde vuku bulan dahilî karışıklıkların bu vatanda görülmemesidir. İşte, nasıl ki bu vatan ve millette Risale-i Nur-emniyet ve âsâyışın ihlâlîne sair memleketlerden daha ziyade esbap bulunmasına rağmen-âsâyışı temin etmesi gösteriyor ki, o Doğu Üniversitesinin tesisi, beşeri müsâlemet-i umumiyeye(dünya barışı) mazhar kılacaktır. Çünkü şimdi tahribat mânevî olduğu için ona mukabil tamirci mânevî bir atom bombası lâzımdır.”

“İşte, bu zamanda tahribatın mânevî olduğuna ve ona karşı mukabelenin de ancak tamirci mânevî atom bombasıyla mümkün olabileceğine kat'î bir delil olarak, üniversitenin mebde' ve çekirdeği olan Risale-i Nur'un bu otuz sene içerisinde Avrupa'dan gelen dehşetli dalâlet ve felsefe ve dinsizlik hücumlarına bir sed teşkil etmesidir. O mânevî tahribata karşı Risale-i Nur tamirci ve mânevî bir atom bombası olmuş.”

“Üçüncüsü : Evet, Şark Üniversitesi bir merkez olarak âlem-i İslâmî ve tâ bütün Asya'yı alâkadar edecek bir mahiyet ve ehemmiyette olduğundan, altmış milyon değil, altmış milyar da masraf yapılırsa elyaktır. Yeni Ulus gazetesi muhalif olduğu için, bu meseleyi perde ederek yeni iktidarın bazı büyük memurlarından bu meseleye çalışanlara bir nevi irtica süsünü vermek istiyor. Halbuki, bu mesele en yüksek terakkî ve sulh-u umumînin medarıdır. Bu müessese bu hükûmet-i İslâmiyeye bazı şeâir-i İslâmiyeden Arabî ezan-ı Muhammedî ve din dersleri gibi pek çok kuvvet verecek. Belki bu hükûmetin istikbalinde, tarihlerde kemâl-i takdir ve tahsinle yâd edilmesine en parlak bir vesile olacaktır. Bu meselenin ihyasıyla hasıl olan nur ve feyiz, Demokrat hükûmetin en büyük ve cihandeğer bir hizmeti olarak ebede kadar misli görülmemiş bir parlaklıkla lemean edecektir. Ve beynelmilel bir itibarı temin edecektir. ”

Şark Medreselerinde tahsil görerek büyük şöhret ve haklı bir teveccüh kazanan Bediüzzaman, büyük bir ferasetle gelecekte meydana gelebilecek sıkıntıları görmüş ve Doğu vilayetlerinin bu sıkıntılara düşmemesi ve dahilde meydana gelebilecek asayiş problemlerinin önüne geçmek için, sürekli olarak Medresetüzzehra idealinin peşinden koşmuş, ancak idarecilerin meseleye tam olarak eğilmemeleri ve belki de kader-i İlahinin bir neticesi olarak bu teşebbüs gerçekleşmemiştir. Şarka medreselerinin bir nevi mahsulü olan ve İslam aleminin bir nevi merkezi konumunda olan bu bölgeden yayılarak bütün İslam alemini ve dünyayı aydınlatarak bir umumi barışa vesile olma istidadı taşıyan Risale-i Nur Talebeleri, kurulacak böyle bir üniversitenin ana programı olarak aynı hedefi gerçekleştirmek için sürekli bir gayret ve çalışma içinde olmuşlardır. **Nur Talebelerinden Mustafa Sungur'un yazmış olduğu bir mektubu,** bu düşünceleri ifade etmesi açısından önemine binaen buraya alıyoruz:

“Dört sene evvel Üstadımız hastalığı yüzünden beni Ankara'da Risale-i Nur'un mahkemeleriyle alâkadar işlerini takip için tevkil ettirdiği zaman, bazı mebuslara gönderdiğimiz ilişik mektubumuzu yeniden sizlere ve muhterem mebusların nazar-ı irfanlarına takdim ediyoruz. Buna sebep, aynı meselenin devam etmesidir. Bilhassa son aylarda şark vilâyetlerinde kurulması için teşebbüse geçilen yeni üniversitedir. Risale-i Nur'un bu otuz senelik zamanda dahil ve hariçteki fevkalâde intişarıyla her tarafta hüsn-ü tesiri ve şark vilâyetlerinde elli beş seneden beri büyük bir darülfünunun kurulmasına çalışması, birbirini takip eden ve birbirini tamamlayan bu zamanda âlem-i İslâmî şiddetli alâkadar eden iki mühim meseledir. Bu iki netice-i azîme, hem bu milleti, hususan şark vilâyetlerini, hem dört yüz milyon İslâm milletlerini, hem sulh-u umumîye muhtaç Hristiyanlık dünyasını da alâkadar edip ve tesirini gösteren medar-ı iftihar iki ehemmiyetli hadisedir. Ve İslâm dininin ve Kur'ân hakikatlerinin küllî ve umumî iki nâşiri ve ilâncısıdır. ”

“Üstadımız elli beş seneden beri âzamî gayretle ve müteaddit vesilelerle Şarkî Anadolu'da Câmîü'l-Ezher'e muvafık Medresetü'z-Zehra namıyla bir İslâm üniversitesinin kurulması için çalışmış ve bunun kat'î lüzumunu daima ileri sürmüştür. Reisicumhura ve Başvekile hitaben, onları bu meseleden tebrik eden Üstadımızın yazısında denildiği gibi, Şark Darülfünunu âlem-i İslâmın bir nevi merkezinde olarak beyne'l-İslâm medar-ı iftihar bir makam kazanacaktır. O vilâyetlerde medfun çok aziz ve mübarek binlerle ulema ve ârifin, şühedâ ve muhakkikîn ecdatlarımızın mâzideki pek kıymetli ve kudsî hizmet-i dîniyeleri, mânevî, bâkî hasletleri bu darülfünunla dahi tecessüm ederek vazife-i imaniyelerini daha geniş bir sahada yapacaklardır. Şark Üniversitesinin bir nevi programı olmaya lâayık üssü'l-esas dersi ise, Kur'ân-ı Hakîmin hakaik-i imaniyesini tefsir eden ve bütün meselelerini, fünun-u akliye ile ve delâil-i mantığıye ve müsbete ile tesbit ettiren ve mâkulâtla ders veren Risale-i Nurdur ki, yeni asrın üniversitelerinde ve mekteplerinde okutulmaya şâyandır. Risale-i Nur, Şarkî Anadolu'da yer yer kurulmuş ve yüzyıllardan beri o havalide mânevî âb-ı hayat menbâları vazifesini görmüş bulunan medreselerinin ve üstadlarının bir talebesi vasıtasıyla zuhur etmiştir

ki; bu son münevver meyvelerle o muhterem üstadlar, yeniden vazife başına geçip vazife-i tenviriyelerini ve hizmet-i Kur'âniyelerini bu suretle cihan-şümûl bir vüs'ate inkılâp ettirmelerini bütün ruhumuzla ümit ve rahmet-i İlâhiyeden temenni ve niyaz ediyoruz. Bu duamıza zaman ve zeminin şerait-i hayatiyesi ve musalemet-i umumiyenin lüzumu da "âmin, âmin" diyor ve diyecektir. Evet, şarktaki ilim ve irfan faaliyetinin bir semeresi ve netice-i külliyesi olan Risale-i Nur, Şark Darülfünununun İslâmiyet noktasında bir programı olması hasebiyle, İslâmiyete, bu millete ve âlem-i İslâma hizmete çalışanları şiddetle alâkadar etmektedir. Ve şimdi Amerika'da ve Avrupa'da Nur Risalelerini istemeleri ve oralarda intişarı, bu müddeamızın fevkalâde ehemmiyetini gösterir."

Cumhurbaşkanı Celal Bayar ve Başbakan Adnan Menderes'e bir mektup yazarak, bu konu ile ilgili olarak görüşlerini ileten Bediüzzaman, ırkçılığın İslam milletlerini ve bölgeyi ifsad etmemesi için bu manalara hizmet edecek bir üniversitenin Doğu'da kurulması için çalıştığını ifade ederek şu görüşlere yer vermiştir:

"Kabir kapısında ve seksen küsur yaşında, birkaç hastalıkla hasta bulunan ve ölüme kendini yakın gören bir biçare garip ihtiyar der ki: Size iki hakikati beyan ediyorum:

"Evvelâ: Sizlerin Pakistan ve Irak'la gayet muvaffakiyetkârâne ittifakını, bu millete kemâl-i samimiyetle, sürûr ve ferah ile kazanmanızı bütün ruh-u canımızla tebrik ediyoruz. Bu ittifakınızı, inşaallah 400 milyon İslâmın sulh-u umumiyesine ve selâmet-i âmmenin teminine kat'î bir mukaddeme olarak ruhumda hissettim. Ve namaz tesbihatındaki kuvvetli bir ihtar ile bunu size yazmaya mecbur kaldım. Otuz kırk seneden beri dünyayı ve siyaseti terk ettiğim halde, şiddetli bir alâka ile bu ihtar-ı kalbînin sebebi: Elli seneden beri imanı kurtarmak için gayet kısa bir yolu bulan ve Kur'ân'ın bu zamanda bir mucize-i mâneviyesi olan Risale-i Nur'un Arabistan ve Pakistan'da her yerden daha ziyade tesirâtı olduğu ve makbul olması, hattâ aldığımız habere göre, mahkemece tesbit edilen miktarın üç misli Risale-i Nur'un talebelerinin o havalide bulunmalarıdır. Bu sır için âhir hayatımda kabir kapısında bu netice-i azîmeyi görmek ve beyan etmeye ruhen mecbur oldum. "

"Saniyen: İrkçılık fikri, Emevîler zamanında büyük bir tehlike verdiği ve hürriyetin başında "kulüpler" suretinde büyük zararı görülmesi ve Birinci Harb-i Umumîde yine ırkçılığın istimaliyle mübarek kardeş Arapların mücahid Türklere karşı zararı görüldüğü gibi, şimdi de uhuvvet-i İslâmiyeye karşı istimal edilebilir ve istirahat-i umumiye düşmanları gizli dinsizler, yine o ırkçılıkla büyük

zarar vermeye çalıştıklarına emareler görünüyor. Halbuki, menfi hareketle başkasının zararıyla beslenmek ırkçılığın seciye-i fitrîsi olduğu halde, evvelâ başta Türk milleti dünyanın her tarafında Müslüman olduğundan onların ırkçılıkları İslâmiyetle mezc olmuş, kabil-i tefrik değil. Türk, Müslüman demektir. Hattâ Müslüman olmayan kısmı, Türklükten de çıkmışlar. Türk gibi Araplarda da Araplık ve Arap milliyeti İslâmiyetle mezcolmuş ve olmak lâzımdır. Hakikî milliyetleri İslâmiyettir. O kâfidir. İrkçilik, bütün bütün bir tehlike-i azîmdir. Sizin bu defaki Irak ve Pakistan'la pek kıymettar ittifakınız, inşaallah bu tehlikeli ırkçılığın zararını def edecek ve dört beş milyon ırkçıların yerine, 400 milyon kardeş Müslümanları ve 800 milyon sulh ve müsâlemet-i umumiyeye şiddetle muhtaç Hıristiyan ve sâir dinler sahiplerinin dostluklarını bu vatan milletine kazandırmaya tam bir vesile olacağına ruhuma kanaat geldiğinden, size beyan ediyorum. "

"Salisen: Altmış beş sene evvel bir vali bana bir gazete okudu. Bir dinsiz müstemlekât nâzırı Kur'ân'ı elinde tutup konferans vermiş. Demiş ki: *"Bu İslâmların elinde kaldıkça, biz onlara hakikî hâkim olamayız, tahakkümümüz altında tutamayız. Ya Kur'ân'ı sukut ettirmeliyiz veyahut Müslümanları ondan soğutmaliyiz."* İşte bu iki fikirle, dehşetli ifsat komitesi bu biçare fedakâr, mâsum, hamiyetkâr millete zarar vermeye çalışmışlar. Ben de, altmış beş sene evvel bu cereyana karşı, Kur'ân-ı Hakîm'den istimdat eyledim. Hakikate karşı kısa bir yol ve bir de pek büyük bir "Dârülfünun-u İslâmiye" tasavvuru ile, altmış beş senedir, âhiretimizi kurtarmak ve onun bir faydası olarak hayat-ı dünyeviyemizi de istibdad-ı mutlakdan ve dalâletin helâketinden kurtarmaya ve akvam-ı İslâmiyenin mâbeynindeki uhuvvetini inkişaf ettirmeye iki vesileyi bulduk."

"Birinci vesilesi: Risale-i Nur'dur ki, uhuvvet-i imaniyenin inkişafına kuvvet-i İmân ile hizmet ettiğine kat'î delil, emsalsiz bir mazlumiyet ve âcizlik hâletinde telif edilmesi ve şimdi âlem-i İslâmın ekseri yerlerinde ve Avrupa ve Amerika'ya da tesirini göstermesi ve ihtilâlcilere ve dinsiz felsefeye ve otuz seneden beri dehşetli bir surette maddiyun ve tabiiyun gibi dinsizlik fikrine karşı galebe çalması ve hiçbir mahkeme ve ehl-i vukuf dahi onları cerh edememesidir. İnşaallah bir zaman da, sizin gibi uhuvvet-i İslâmiyenin anahtarını bulan zatlar, bu mucize-i Kur'âniyenin cilvesini âlem-i İslâma işittireceksiniz. "

"İkinci vesilesi: Altmış beş sene evvel Câmîü'l-Ezhere gitmek istiyordum. Âlem-i İslâmın medresesidir diye, ben de o mübarek medresede bir ders almaya niyet ettim. Fakat kısmet olmadı. Cenab-ı Hak rahmetiyle bir fikir ruhuma verdi ki: Câmîü'l-Ezher Afrika'da

bir medrese-i umumiye olduğu gibi, Asya Afrika'dan ne kadar büyük ise, daha büyük bir darülfünun, bir İslâm üniversitesi Asya'da lâzımdır. Tâ ki İslâm kavimlerini, meselâ: Arabistan, Hindistan, İran, Kafkas, Türkistan, Kürdistan'daki milletleri, menfi ırkçılık ifsat etmesin. Hakikî, müsbet ve kudsî ve umumî milliyet-i hakikiye olan İslâmiyet milliyeti ile (Müminler kardeşler. Hucurat. 10) Kur'ân'ın bir kanun-u esasîsinin tam inkişafına mazhar olsun. Ve felsefe fünunu ile ulûm-u diniye birbiriyle barışsın ve Avrupa medeniyeti, İslâmiyet hakaikiyle tam musalâha etsin. Ve Anadolu'daki ehl-i mektep ve ehl-i medrese birbirine yardımcı olarak ittifak etsin diye, vilâyât-ı şarkiyenin merkezinde hem Hindistan, hem Arabistan, hem İran, hem Kafkas, hem Türkistan'ın ortasında, Medresetü'z-Zehra mânâsında, Câmiü'l-Ezher üslûbunda bir darülfünun, hem mektep, hem medrese olarak bir üniversite için, tam elli beş senedir Risale-i Nur'un hakaikine çalıştığım gibi ona da çalışmışım. En evvel bunun kıymetini (Allah rahmet etsin) Sultan Reşad takdir edip yalnız binasını yapmak için 20 bin altın lira verdiği gibi, sonra ben eski Harb-i Umumîdeki esaretimden döndüğüm vakit, Ankara'da mevcut 200 meb'ustan 163 meb'usun imzası ile 150 bin lira, o zaman paranın kıymetli vaktinde, aynı o üniversite için vermeyi kabul ve imza ettiler. Mustafa Kemal de içinde idi. Demek, şimdiki para ile beş milyon liraya yakın bir tahsisat vermekle, tâ o zamanda böyle kıymetdar bir üniversitenin tesisine herşeyden ziyade ehemmiyet verdiler. Hattâ dinde çok lâkayt ve garplılaşmak ve an'anattan tecerrüd etmek taraftarı bulunan bir kısım meb'uslar dahi onu imza ettiler. Yalnız onlardan ikisi dediler ki: "Biz şimdi ulûm-u an'ane ve ulûm-u diniyeden ziyade garplılaşmaya ve medeniyete muhtacız." Ben de cevaben dedim: Siz, farz-ı muhal olarak, hiçbir cihette ihtiyaç olmasa da, ekser enbiyanın Asya'da, şarkta zuhuru ve ekser hükemanın ve filozofların garpta gelmelerinin delâletiyle Asya'yı hakikî terakki ettirecek, fen ve felsefenin tesiratından ziyade hiss-i dinî olduğu halde, bu fitrî kanunu nazara almayarak garplılaşmak namıyla an'ane-i İslâmiyeyi bıraksanız ve lâdinî bir esas yapsanız dahi, dört beş büyük milletlerin merkezinde olan vilâyât-ı şarkiyede millet, vatan selâmeti için dine, İslâmiyetin hakaikine kat'iyen taraftar olmak, size lâzım ve elzemdir..."

"Şarkta beş milyona yakın Kürt var. Yüz milyona yakın İranlı ve Hintliler var. Yetmiş milyon Arap var. Kırk milyon Kafkas var. Acaba birbirine komşu, kardeş ve birbirine muhtaç olan bu kardeşlere, bu talebenin Van'daki medreseden aldığı ders-i dinî mi daha lâzım? Veyahut o milletleri karıştıracak ve ırktaşlarından başka düşünmeyen ve uhuvvet-i İslâmiyeyi tanımayan, sırf ulûm-u felsefeyi okumak ve İslâmî ilimleri nazara almamak olan o merhum talebenin ikinci hali mi daha iyidir? Sizden soruyorum. İşte bu cevabımdan sonra, an'ane aleyhinde ve her cihetle garplılaşmak

fikrini taşıyanlar, kalktılar, imza ettiler. İsimlerini söylemeyeceğim. Allah kusurlarını affetsin; şimdi vefat etmişler. "

"Rabian: Mâdem Reiscumhur gayet mühim mesâil-i siyasiye içinde Şark Üniversitesini en ehemmiyetli bir mesele yapıp hattâ harika bir tarzda altmış milyon liranın o üniversiteye sarfı için bir kanun çıkarmak derecesinde fevkalâde bir hizmetle medresenin medâr-ı iftiharî ve kendisine büyük bir şeref verdiren bu medrese-i İslâmiyeye, eski hocalık hissiyatıyla başlaması, bütün şark hocalarını minnettar etmiş. Ve şimdi orta şarkta sulh-u umumînin temel taşı ve birinci kalesi olan bu üniversiteyi yine mesâil-i azîme-yi siyasiye içinde yeniden nazara alması, elbette bu vatan, bu devlete, bu millete bu azîm, faydalı hizmeti netice verecek. Ulûm-u diniye o üniversitede esas olacak. Çünkü hariçteki kuvvet tahribatı mânevîdir, imansızlıklardır. O mânevî tahribata karşı atom bombası, ancak mânevî cihetinde mâneviyattan kuvvet alıp o tahribatı durdurabilir. Mâdem elli beş sene bu meseleye bütün hayatını sarf etmiş ve bütün dekaikiyle ve neticeleriyle tetkik etmiş bir adamın bu meselede reyini almak ve fikrini sormak lâzım gelirken, Amerika'da, Avrupa'da bu meseleye dair istişareye kendinizi mecbur bildiğinizden, elbette benim de bu meselede söz söylemeye hakkım var. Hamiyetkâr olan bütün bir millet namına sizden bekliyoruz." (9)

Bediüzzaman Hazretleri, vefatına kadar bu idealinin peşini bırakmadı. Sağlığında kurum olarak Medresetüzzehra ideali gerçekleşmedi. Ancak yazdığı Risale-i Nur Külliyyatı ile bütün ülkeyi baştan başa bir "Medresetüzzehra" ya çevirmek için bütün hayatını vakfetti. Bu manada olmak üzere çok büyük hizmetler yapıldı.

Şimdi artık konjüktür, kurum olarak da bu idealin gerçekleşmesi için yavaş yavaş müsait hale geliyor. Bediüzzaman'ın Nur Talebelerine bıraktığı en büyük vazifelerin başında "**Medresetüzzehra**" kurulmasının gerçekleştirilmesi geldiğini rahatlıkla söyleyebiliriz. Artık bahaneye ve mazeret üretmeye gerek yoktur. Güçler birleştirilmeli ve Van gölünün kenarında bu manalara hizmet edecek bir üniversitenin kurulması için gerekli çalışmalara hemen başlanmalıdır.

Bu çalışma, diğer bütün üniversitelerin aynı birlik, beraberlik, kardeşlik, gayret, terakki, marifet, sanat ve fedakarlık kurumları haline gelmesi için yapılacak çalışmaları aksatmadan başlamalı ve ülke baştan başa ahir zamanda müjdelenen "**Mehdi'nin Cennet Vatanı**" haline gelene kadar devam etmelidir.

Kaynaklar:

-
1. Abdulkadir Menek, *Bediüzzaman Said Nursi İstanbul Hayatı*, Yeni Asya Neşriyat,2. Baskı, İstanbul 2008, sayfa: 40-45
 2. *Tarihçe-i Hayat*, sayfa: 227
 3. Necmeddin Şahiner, *Bediüzzaman Üniversitesi, Timaş Yayınları, İstanbul 1996*, sayfa: 57
 4. Necmeddin Şahiner, *age*, sayfa: 71-72
 5. *Emirdağ Lahikası*, sayfa:544-545
 6. *Emirdağ Lahikası*, sayfa: 777-778
 7. *Emirdağ Lahikası*, sayfa: 777-781
 8. *Emirdağ Lahikası*, sayfa: 790-792
 9. *Emirdağ Lahikası*, sayfa: 839-846

Risalehaber.com sitesinden alınmıştır.